

Ορθόδοξος Συναξαριστής :: <https://www.saint.gr>

Όσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος (Σαριδάκης)

Επισκεφτείτε τον ιστοχώρο μας στην διεύθυνση: <http://www.saint.gr/4482/saint.aspx> για περισσότερες πληροφορίες για τον βίο (ονόματα, βίντεο, ακολουθίες, φωτογραφίες κτλ) καθώς και για τυχών ενημερώσεις - διορθώσεις.

Τελευταία ενημέρωση βιογραφίας: 22/5/2022 2:20:00 μμ
Δημιουργία εγγράφου: 30/05/2026 10:50:28

Σύνοψη

Τύπος εορτής: Εορτάζει στις 23 Μαΐου εκάστου έτους.

Ημ/νια Βίου: 22/5/2022 2:20:00 μμ

Βιογραφία

Λεπρῶν καὶ νοσοῦντων λοιμικῶς ἀκέστωρ
πιστῶν, Εὐμένιε, ποδηγέτα, ὤφθης.

Ἡ Εθιά, ἡ πατρίδα τοῦ Οσίου Ευμενίου, εἶναι ἓνα ορεινὸ χωριὸ στα νότια τοῦ νομοῦ Ηρακλείου Κρήτης. Βρίσκεται σε υψόμετρο 740μ. καὶ απέχει ἀπὸ τὸ Ηράκλειο 38 χλμ. Εἶναι πολὺ ἀγονο μέρος, γι' αὐτὸ καὶ οἱ κάτοικοί τοῦ μετοίκησαν σ' ἓνα χαμηλότερο μέρος, στο χωριὸ Ροτάσι.

Στὴν Εθιά υπάρχουν δύο ἐκκλησίες: Ἡ κεντρικὴ εἶναι αφιερωμένη στὴν Παναγία μας καὶ φυλάσσει θαυματοργὸ εικόνα τῆς. Εκεί ἡ Παναγία εἶχε εμφανισθεῖ σαν γυναίκα ντυμένη στα μαύρα κάποια ἡμέρα, που ὁ Ὁσίου Ευμένιος, μικρὸ παιδί τότε, ἀναβε τα κανδήλια τοῦ ναοῦ, καὶ τοῦ εἶπε: «Εσύ μια μέρα θα γίνεις ἱερεύς». Εκεί, στὸν αὐλιό χώρο τῆς, ἐμελλε να εἶναι καὶ ὁ τάφος, ὅπου ἀναπαύεται τὸ σεπτὸ σκῆνωμα τοῦ Οσίου Γέροντος μας. Ἡ ἄλλη εἶναι τοῦ Προφήτου Ηλιοῦ. Εκεί κοντὰ υπάρχει καὶ ἀγίασμα.

Υπάρχουν καὶ πολλὰ μικρὰ ἐκκλησιάκια, γιὰ τὴν ἀνακαίνιση τῶν ὁποίων ὁ Ὁσίου Ευμένιος ἐστελνε χρήματα.

Ὁ Ὁσίου Ευμένιος ἦταν γόνος μιᾶς πολυμελοῦς καὶ πάμπτωχης οἰκογενείας. Γεννήθηκε τὴν 1η Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1931 μ.Χ.

Οἱ γονεῖς τοῦ, Γεώργιος καὶ Σοφία Σαριδάκη, ἦταν ἀνθρωποὶ ευσεβεῖς καὶ ἐνάρετοι. Εἶχαν οκτὼ παιδιά. Τὸ ὄγδοο καὶ τελευταῖο τοῦς παιδί ἦταν ὁ Ὁσίου Ευμένιος, που στὴν βάπτιση τοῦ πήρε τὸ ὄνομα Κωνσταντίνος. Τα ἀδέλφια τοῦ, κατὰ σειρά ηλικίας, ἦταν: Ελένη, Μιχαήλ, Αικατερίνη, Βασίλειος, Αμαλία, Μαρία καὶ Ευγενία.

Ὁ μικρὸς Κωνσταντίνος ὀρφάνεψε ἀπὸ πατέρα σε ηλικία μόλις δύο ἐτῶν, δηλαδή ἡ οἰκογένειά τοῦ ἔχασε τὸν προστάτη τῆς πολὺ νωρίς. Ἦταν που ἦταν φτωχὴ, χάνοντας καὶ τὸ στήριγμά τῆς βρέθηκε σε πολὺ δύσκολη κατάσταση. Ἡ χήρα μάνα τοῦ με τι δυνατότητες να θρέψη τόσα στόματα; Ξενοδούλευε γιὰ να τα φέρει κάπως βόλτα. Μετὰ ἦρθε καὶ ἡ γερμανικὴ κατοχή, ἡ ὁποία χειροτέρευσε κατὰ πολὺ τα πράγματα. Σ' αὐτὸ τὸ περιβάλλον καὶ με πολλές στερήσεις μεγάλωσε ὁ Ὁσίου. Παπούτσια φόρεσε στα δώδεκα τοῦ χρόνια. Παρ' ὅλα αὐτὰ, δηλαδή τις στερήσεις, τὴν πείνα καὶ τὴν ἀνέχεια, τὸ ἦθος καὶ τὸ φρόνημα τοῦ μικροῦ αὐτοῦ παιδιοῦ δεν ἀλλοιώθηκαν.

Γιὰ παράδειγμα, ὁ ἱερεύς τοῦ χωριοῦ τοῦς ἠθέλε να τοῦ δίνει μιὰ μικρὴ βοήθεια, ἐπειδὴ πῆγαινε καὶ τὸν βοηθοῦσε στὸν ναό. Ὁ μικρὸς Κωνσταντίνος, ὅμως, τοῦ ἔλεγε: «Ὁχι, Παπα-Γιάννη, δεν παίρνουμε ποτέ χρήματα ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία». (Μαρτυρία Αριστέας Σαριδάκη).

Ἦ, ὅταν τοῦ ἔδιναν μισὴ κουλούρα ψωμί γιὰ κάποια δουλειά που ἔκανε, ποτέ δεν τὴν ἔτρωγε μόνος τοῦ, ἀλλὰ τὴν πῆγαινε στο σπίτι τοῦ καὶ τὴν ἔτρωγε με τ' ἀδέλφια τοῦ, ὅλοι μαζί.

Χαρισματικὸ παιδί

Η Εκκλησία αγάλλεται και καυχάται, διότι γέννησε και ανέδειξε ένα τέτοιο λαμπρό αστέρι και κόσμημα της και η Κρήτη πρέπει να σεμνύνεται για το ηγιασμένο τέκνο της. Ο Όσιος, από την νηπιακή του ηλικία, έδειχνε ότι ήταν σκεύος εκλεκτόν του Κυρίου μας. Από την βρεφική του ηλικία, όταν ακόμα δεν καταλάβαινε, προσπαθούσε να ευχαριστεί τον Κύριό μας, αφού δεν θήλαζε Τετάρτη και Παρασκευή, αλλά κοιμόταν όλη την ημέρα, σύμφωνα με την μαρτυρία της αδελφής του Ευγενίας, η οποία το είχε ακούσει από την μητέρα τους να το ομολογεί.

Οίνον και μεθύσματα ουδέποτε γεύθηκε ο Όσιος Ευμένιος, δηλαδή οινοπνευματώδη ποτά, μπίρα, κρασί και αλκοολούχα ποτά δεν ήπια ποτέ στην ζωή του. Χαρακτηριστικό είναι ότι, όταν λειτούργησε για πρώτη φορά μόνος του ως Ιερέυς, ζαλίστηκε λίγο από την κατάλυση της Θείας Κοινωνίας και γι' αυτό, μετά, έβαζε λιγότερο νάμα και περισσότερο ζέον.

Ο Κωστάκης, όπως τον έλεγαν, ήταν ένα χαριτωμένο και χαρισματικό παιδί, ακόμα και για τα κοσμικά δεδομένα, ενώ δεν είχε μάθει σχεδόν καθόλου γράμματα.

Οι δυσκολίες, η Κατοχή, κατά την διάρκεια της οποίας τα σχολεία υπολειπόμενα, δεν του επέτρεψαν να γευθεί το αγαθόν της μαθήσεως. Παρ' όλα αυτά μπορούσε, όπως ο ίδιος έλεγε, να κάνει πράξεις μαθηματικές, λογαριασμούς δύσκολους, όλα από μνήμης, γι' αυτό οι χωριανοί του, όταν ήθελαν κάτι σχετικό, τον φώναζαν: «Έλα, Κωστάκη, να μας πεις πόσο κάνει αυτό κι αυτό», η κάτι πιο δύσκολο. Κι όταν τους τα έκανε, μετά τον γέμιζαν λουκούμια.

Κάποια φορά, όταν ο Όσιος ήταν μικρό παιδί ακόμη, πέθανε στο χωριό τους ένα κοριτσάκι οκτώ-εννέα ετών. Οι γονείς και οι συγγενείς του κοριτσιού έκλαιγαν απαρηγόρητοι για τον χαμό του παιδιού τους. Ο Όσιος έλεγε σχετικά:

«Κάποτε, είχε πεθάνει ένα κοριτσάκι και περνούσε από μπροστά μας η νεκρώσιμη πομπή. Πέρασαν μπροστά κι από την δική μας αυλή. Έτσι έκαναν τότε. Έκαναν την βόλτα, για να γίνει πιο επίσημη η κηδεία. Έκλαιγαν όλοι κι εγώ έβλεπα τα στολίδια, πολλά στολίδια, που είχε το φέρετρο. Κι αυτοί έκλαιγαν. Κι εγώ έτρεχα κι έβλεπα τα στολίδια, που είχε το φέρετρο. Ήμουν έξι-επτά χρόνων τότε. Δεν είχα δει καλύτερα και ωραιότερα στολίδια. Οι άλλοι έκλαιγαν κι εγώ χαιρόμουν, που έβλεπα τα στολίδια. Έβλεπα τα στολίδια και χαιρόμουν. Μου άρεσαν. Δεν ήταν στολισμένα από τους ανθρώπους, όμως εγώ τα έβλεπα έτσι. Στολίδια.... στολίδια... όχι ότι τα έβαλαν οι άνθρωποι. Κι αυτοί έκλαιγαν, που έχασαν το παιδί, κι εγώ έβλεπα τα στολίδια, που είχε πάνω του, τα στολίδια του Θεού, και χαιρόμουν».

Ο Μητροπολίτης Μόρφου Νεόφυτος θυμάται, σχετικά με την Χάρη, που από νωρίς είχε δοθεί στον Όσιο: «Ο πατήρ Ευμένιος, όταν ήταν μικρός, είχε δει για πρώτη φορά την χάριν της αρχιεροσύνης. Την είχε δει στο πρόσωπο ενός Αρχιεπισκόπου, που είχε πάει στο χωριό του. "Έβλεπα", μου είπε, "το φως του Αγίου Πνεύματος πάνω στο πρόσωπό του. Το φως της αρχιεροσύνης, την χάρη της αρχιεροσύνης. Την έβλεπα και πήγαινα συνεχώς μπροστά του". Και είπε ο Αρχιεπίσκοπος: "Αυτό το παιδί τι βλέπει;". Εγώ δεν έλεγα τι έβλεπα, αλλά μου άρεσε να βλέπω την χάρι της αρχιεροσύνης».

Μοναχός Θεόκλητος δια φωτοφανείας

Ο Όσιος Ευμένιος ήταν θεόκλητος στον μοναχισμό. Ο ίδιος μας έλεγε: «Εγώ, δεκαεπτά χρόνων πήγα στο μοναστήρι. Ήμουν δεκαέξι χρόνια στο χωριό μου. Αγαπούσα τον Θεό, βέβαια, σκεπτόμουν πολλές φορές να γίνω καλόγερος. Μια μέρα μου λέει ο παπάς: "Έλα να σε κάνω νεωκόρο". Πήγα κι εγώ. Άναβα τα καντήλια πρωί-βράδυ, διάβαζα κιόλας, ό,τι βιβλία έβλεπα τα διάβαζα. Ανήμερα της Πρωτοχρονιάς του 1944, το απόγευμα, πήγα, άναψα τα καντήλια στην εκκλησία και, μετά, πήγα στο σπίτι μας. Ήταν εκεί η αδελφή μου η Ευγενία. Φάγαμε ξεροτήγανα, τηγανίτες και μακαρόνες. Εκεί που τρώγαμε, ήρθε μια λάμψη και με τύφλωσε και μπήκε μέσα στα βάθη της ψυχής μου. Κι αμέσως, την ίδια στιγμή, φώναξα της Ευγενίας: "Ευγενία, θα γίνω καλόγερος". Την ίδια στιγμή. Εκείνη την στιγμή με φώτισε ο Θεός. Την είδα με τα μάτια μου εκείνη την λάμψη, που μπήκε μέσα μου. Μόλις είδα αυτή την λάμψη, είπα κατ' ευθείαν: "Θα γίνω καλόγερος". Όταν ο άνθρωπος έχει την κλήση από τον Θεό για να κάνει κάτι καλό, ο Θεός ενεργεί και τον βοηθά».

Στο ίδιο θέμα αναφέρεται και ο Μιχαήλ Χατζηγεωργίου:

«Τόλμησα, κάποτε, να τον ρωτήσω: "Γέροντα, είχες δίλημμα για το ποιόν δρόμο θα ακολουθήσεις; Σκέφθηκες να γνωρίσεις κάποια γυναίκα, να την ερωτευθείς, να κάνεις οικογένεια"; Τότε μου αποκάλυψε την απόλυτη απόφασή του να ακολουθήσει την παρθενική ζωή, που την σηματοδότησε ένα εξαιρετικό γεγονός.

"Χειμώνας του 1944, Κωστής τότε, δεκατριών ετών", μου είπε. "Ήμουν στο πατρικό μου σπίτι. Ζεσταινόμαστε στο τζάκι. Τότε είδα μια τεράστια φωτιά, που μπήκε μέσα μου. Και από εκείνη την στιγμή, γεμάτος χαρά, έλεγα: Εγώ θα γίνω μοναχός. Θα γίνω μοναχός". Και μου συμπλήρωσε: "Αν με πίεζαν αργότερα να παντρευτώ, θα πέθαινα, θα πέθαινα"!».

Από το 1944 μ.Χ. η ψυχή του νεαρού Κωστή είχε ένα μόνο προσανατολισμό: την αφιέρωσή στον Χριστό. Η κλήση υπήρχε. Η κλήση με emphaticό τρόπο συντελέστηκε και ο μικρός Κωστής βιαζόταν να ενηλικιωθεί, να λάβει ζωή η επιθυμία της καρδιάς του.

Με ζήλο στον μοναχικό αγώνα

Σε ηλικία δεκαεπτά ετών ο Κωνσταντίνος αφήνει τα εγκόσμια και οδεύει εκεί, που τον οδηγεί η καρδιά του, η ψυχή του και όλο του το είναι. Εκεί, που το Άγιο Πνεύμα, εν είδει λαμπρού φωτός, τον φωτίζει, στην πλήρη αφιέρωσή του στον Χριστό, στον αγαπημένο του Ιησού, Τον οποίο από μικρός λατρεύει και υπηρετεί, είτε στα εξωκλήσια του χωριού του, είτε κατά μόνας.

Τα βήματά του τον οδηγούν στην Ιερά Μονή Αγίου Νικήτα, στα νότια της Κρήτης, κάπως κοντά στο χωριό του, αφού απέχει μόνο δύο-δυόμισυ ώρες με τα πόδια.

Ο Κωνσταντίνος έγινε δεκτός από τον Ηγούμενο π. Ιερόθεο (Κωστομανωλάκη), στον οποίο έβαλε μετάνοια και άρχισε η δοκιμή του.

Στην Μονή τότε υπήρχαν, εκτός του Ηγουμένου, και δύο υπερήλικες και τυφλοί μοναχοί, τους οποίους ο Κωνσταντίνος φρόντιζε παντοιοτρόπως και ποικιλοτρόπως, λόγω του νεαρού της ηλικίας του, αλλά, κυρίως και πρωτίστως, λόγω της υπέρμετρου αγάπης που είχε.

Ως νέος, δόκιμος μοναχός, έκανε σχεδόν όλα τα διακονήματα της Μονής, ήταν πρόθυμος και φιλότιμος.

Μετά την τριετή του δοκιμασία, το 1951 μ.Χ., εκάρη μοναχός, μετονομασθείς Σωφρόνιος. Ως μοναχός, ο Σωφρόνιος έβαλε θεμέλιο της μοναχικής του ζωής την ταπεινοφροσύνη, την υπακοή και την εργατικότητα. Επιδόθηκε σε νέους αγώνες. Τις ημέρες κοπίαζε σωματικά και τις νύκτες παρέμενε άυπνος και προσευχόμενος. Αυτό το τυπικό το κράτησε μέχρι τέλους της ζωής του.

Καθημερινά ο πατήρ Σωφρόνιος έδινε αγώνα σε όλα τα διακονήματα, σε όλες τις εργασίες, στο ν' ανοίξουν καλύτερους δρόμους για να διευκολυνθεί η έλευση των προσκυνητών, στους κήπους, στο να καλλιεργούν τα κτήματα, στο να φέρνουν νερό από μακριά, γιατί δεν επαρκούσε το υπάρχον.

Αυτά έβλεπε ο διάβολος και εμηχανεύετο τρόπους για να ρίξει τον αγωνιστή. Δεν αρκείτο μόνον στον πόλεμο των λογισμών, αφού μόνον με αυτούς δεν μπορούσε να ανακόψει την αγωνιστικότητα του πατρός Σωφρονίου. Γι' αυτό του παρουσιαζόταν, και αισθητώς και οφθαλμοφανώς, και του μιλούσε. Κάποια μέρα, μάλιστα, καθώς ο ίδιος ο Όσιος μας έλεγε, ο διάβολος εμφανίσθηκε μπροστά του και του είπε: «Εγώ είμαι άγγελος και πέσε κάτω να με προσκύνησης». Όταν, όμως, εκείνος τα έλεγε αυτά, ο πατήρ Σωφρόνιος πρόσεξε ότι του έλειπε ένα δόντι και του λέει γελώντας και κοροϊδευτικά: «Δεν είσαι άγγελος, δεν είσαι άγγελος, γιατί σου λείπει ένα δόντι!». Τότε ο διάβολος γυρίζει εξαγριωμένος και του δίνει ένα δυνατό χαστούκι και αμέσως εξαφανίζεται από μπροστά του.

Κάποια άλλη μέρα, ο πατήρ Σωφρόνιος κατέβηκε κοντά στην θάλασσα, όπως ο ίδιος έλεγε, και άκουσε μέσα από την θάλασσα την Παναγία μας να του μιλάει και να του λέει, με την γλυκιά φωνή της: «Παιδί μου, μη φοβάσαι κι εγώ δεν θα σε αφήσω να χαθείς». Σε ερώτηση, πως κατάλαβε ότι ήταν η Παναγία μας, απάντησε πολύ φυσικά: «Ε, την Παναγία μας δεν γνωρίζω;».

Και άλλοτε πάλι, έλεγε ότι η Παναγία μας τον αγκάλιασε. «Η Παναγία μου έκανε μια αγκαλιά», μας έλεγε.

Είδε την Αγία Μαρίνα

Ο Όσιος, επεδίωκε να μην ξενυχτάει ποτέ έξω από το μοναστήρι. Όταν, κάποια φορά, αυτό στάθηκε αδύνατο και αναγκάσθηκε να παραμείνει στο πατρικό του σπίτι, είδε στο εικονοστάσι να βγαίνει η Αγία Μαρίνα από την εικόνα της, κρατώντας τον πειρασμό από τα κέρατα και δείχνοντάς του τον, του είπε: «Αυτός σας βάζει τους λογισμούς, να μην τον ακούτε και να νυστάζετε στις Ακολουθίες».

Στρατιωτική θητεία

Ο πατήρ Σωφρόνιος, όταν έφθασε την ηλικία των εικοσιτριών ετών, έπρεπε να πάει στρατιώτης, διότι τότε οι μοναχοί δεν απαλλάσσονταν των στρατιωτικών τους υποχρεώσεων.

Η Μονή τον ετοίμασε σχετικά, τον κούρεψε, του έκοψε δηλαδή τα μαλλιά και τα γένια, και του τα φύλαξε, γιατί έτσι γινόταν τότε.

Παρουσιάσθηκε στο Μεγάλο Πεύκο, στις 24 Ιανουαρίου του 1954 μ.Χ. Υπηρέτησε στο Μηχανικό και ήταν βοηθός μαγειρού. Κατόπιν, πήρε μετάθεση για την Θεσσαλονίκη.

Στον στρατό ο Γέροντας ήταν υπόδειγμα υπακοής και εργατικότητας, γι' αυτό τον αγαπούσαν όλοι, από τον Διοικητή έως τον πιο απλό στρατιώτη. Ποτέ δεν θεώρησε αγγαρεία οποιαδήποτε εργασία του ανέθεταν, αλλά την έκανε με αγάπη, σωστά και καλά. Ο αξιωματικός υπηρεσίας τον σταματούσε πολλές φορές με το ζόρι, για να ξεκουρασθεί.

Το ήθος και ο αkéραιο χαρακτήρας του πατρός Σωφρονίου έκανε ακόμη και τα πειραχτήρια του στρατού να αργούν, παρ' όλο που ξέρανε ότι είναι καλόγερος.

Τις νηστείες τις κρατούσε όλες: Πάσχα, Χριστούγεννα, 15 Αυγούστου, Αγίων Αποστόλων και, φυσικά, Δευτέρα, Τετάρτη και Παρασκευή. Πώς τα κατάφερνε; Ένας συνάδελφός του, μάγειρας, έλεγε σχετικά: «Μέχρι και ελιές, ψωμί και κρεμμύδι έτρωγε μόνον, αρκεί να μη χαλούσε τις διατεταγμένες νηστείες της Εκκλησίας μας».

Κάθε ημέρα, ο Διοικητής του επέτρεπε να αποσύρεται για λίγο να προσεύχεται, πέραν της γενικής Προσευχής, επειδή γνώριζε ότι ήταν καλόγερος. Τις Κυριακές και τις μεγάλες γιορτές του έδινε άδεια να πηγαίνει στον Ιερό Ναό του Αγίου Ελευθερίου Θεσσαλονίκης, να εκκλησιάζεται και να ψέλνει.

Το επίδομα των στρατιωτών, τότε, ήταν 53 δραχμές τον μήνα. Φυσικά, του Οσίου αυτό το ελάχιστο ποσό όχι μόνο του έφθανε, αλλά με αυτό έκανε ελεημοσύνες, «δάνειζε» τους συναδέλφους του, έδινε σ' όποιον του ζητούσε.

Στον στρατό ο πατήρ Σωφρόνιος αρρώστησε βαριά. Έκανε υψηλό πυρετό 40°-41°, που δεν έπεφτε. Η κατάσταση του ήταν απελπιστική. Τότε του έκαναν έφοδο χιλιάδες δαίμονες, για να τον τρομάξουν και να τον τρομοκρατήσουν. Όμως, μόνο μέχρι γύρω-γύρω στο κρεβάτι μπορούσαν να φθάσουν. «Αγγίζανε το κρεβάτι», όπως έλεγε ο ίδιος, «αλλά επάνω δεν μπορούσαν να ανέβουν. Γύρω-γύρω μόνο».

Οι γιατροί δεν μπορούσαν να βρουν την αιτία. Νοσηλεύθηκε στο 424 Στρατιωτικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, χωρίς κανένα αποτέλεσμα. Η κατάσταση του, αντί να βελτιώνεται, χειροτέρευε. Τον έφεραν στην Αθήνα και νοσηλεύθηκε σε διάφορα νοσοκομεία. Τελικά, βρέθηκε ότι πάσχει από την νόσο του Χάνσεν, την γνωστή λέπρα, και μεταφέρθηκε στον Αντιλεπρικό Σταθμό Αθηνών.

Ο πατήρ Ευάγγελος Παπανικολάου, ο και ιατρός, θυμάται που του έλεγε ο Όσιος μας:

«Με παίρνουν φαντάρο και με στέλνουν στην Θεσσαλονίκη. Εκεί αρρώστησα κι άλλο. Με πάνε στον στρατιωτικό γιατρό, μου λέει: "Έχεις αφροδίσια". "Τί έχω;". "Αφροδίσια, τα κόλλησες από γυναίκα". Γελώ, Βαγγέλη μου, γελώ. "Γιατρέ μου, άλλο πράγμα έχω", του λέω. "Δεν έχω αφροδίσια". Ακούς, Βαγγέλη, αφροδίσια», και γέλαγε, γέλαγε. «Και τι έγινε, Γέροντα;», ρώτησα. «Είμαι στο λεωφορείο και έλεγα: "Παναγία μου, Καλυβιανή, τι αρρώστια έχω εγώ;". Με πλησιάζει ένας άνθρωπος και μου λέει: "Πάτερ, να σου πω, είσαι άρρωστος από λέπρα, να πας στο νοσοκομείο, στην Αθήνα. Είμαι κι εγώ άρρωστος απ' αυτό. Να πας στο νοσοκομείο στην Αγία Βαρβάρα"». Πήγε ο Όσιος Ευμένιος στο νοσοκομείο, τον είδαν και του άρχισαν την θεραπεία. Εκεί συνάντησε τον Όσιο Νικηφόρο (βλέπε 4 Ιανουαρίου), που ευωδιάζουν τα λείψανά του».

Και ο Μόρφου Νεόφυτος μας έλεγε:

«Υπήρχε τότε ένας νόμος, που έλεγε ότι έπρεπε οι καλόγεροι, όταν ήταν σε νεανική ηλικία, να πάνε στρατιωτικό. Και τον ξύρισαν. Φανταστείτε τώρα, τον κούρεψαν. Κι αυτός πήγε. Πήγε στον στρατό, στην Θεσσαλονίκη, κι εκεί, για πρώτη φορά, φάνηκε το πρόβλημα της ασθένειας του Χάνσεν, της λέπρας.

«Και ήμουν», λέει, «ξαπλωμένος σ' ένα κρεβάτι και είχα πάρα πολύ πυρετό. Κι εκείνη την ώρα μου είπαν: «Άκουσε, πάτερ Σωφρόνιε, είσαι άρρωστος, πολύ βαριά άρρωστος, και δεν μπορείς πια να επιστρέψεις στο μοναστήρι σου. Αν πας, θα πρέπει να πας για λίγο και μετά θα πρέπει να σε πάνε στο Νοσοκομείο».

Όταν έμαθε ότι έπασχε από λέπρα, έλεγε: «Χάρηκα πάρα πολύ». «Χάρηκες;», του λέω. «Ναι, με γέμισε απέραντη χαρά. Όσο πιο μεγάλη ασθένεια, τόσο πιο μεγάλος σταυρός, τόσο πιο μεγάλη Ανάσταση. Και είπα: Πώ, πώ, πώ, μεγάλο δώρο μου έδωσες, Θεέ μου. Σ' ευχαριστώ, Χριστέ μου, που μου έδωσες μεγάλο σταυρό. Θα έχω μαζί Σου μεγαλύτερη συμμετοχή στα πάθη Σου, αλλά και μεγαλύτερη συμμετοχή στην Ανάσταση Σου". Άκου ο άνθρωπος! Και ήταν μόλις 20 χρόνων».

Αδιάλειπτος αγώνας

Στον αντιλεπρικό Σταθμό Αθηνών, ο Όσιος νοσηλεύτηκε επιτυχώς και θεραπεύτηκε τελείως. Η ασθένεια δεν του άφησε καμία παραμόρφωση, ούτε το παραμικρό σημάδι.

Μετά την θεραπεία του από αυτή τη σοβαρή ασθένεια, παρέμεινε μέσα στον Αντιλεπρικό Σταθμό, από αγάπη για τους πάσχοντα αδελφούς του. Η Διεύθυνση του Σταθμού, επειδή ήταν μοναχός, του παρεχώρησε ατομικό κελλάκι, δίπλα στο εκκλησάκι των Αγίων Αναργύρων. Στο κελλάκι αυτό ο Όσιος πέρασε όλη την υπόλοιπη ζωή του.

Εκεί ξανάρχισε τους πνευματικούς αγώνες, που είχε στερηθεί λόγω του στρατού και της ασθενείας του.

Καθημερινές ασχολίες του πατρός Σωφρονίου ήταν η φροντίδα για την ευπρέπεια του Ναού, στον οποίο ανέλαβε και καθήκοντα ιεροψάλτου, και η περιποίηση ασθενών, που ήταν παράλυτοι και δεν είχαν κανένα να τους φροντίσει.

Ακόμη, έφτιαχνε λιβάνι και το μοίραζε σε μοναστήρια και ναούς, και γέμισε τους θαλάμους με ιερές εικόνες και πνευματικά βιβλία.

Τα καλοκαίρια πήγαινε για μήνες στο Άγιο Όρος, στο οποίο αναπαυόταν πολύ.

Πήγαινε επίσης στην Κρήτη, στην Μονή της μετανοίας του και στην Ιερά Μονή Καλυβιανής, όπου συνδέθηκε με τον ιδρυτή της Μητροπολίτη Τιμόθεο, μετέπειτα Αρχιεπίσκοπο Κρήτης.

Όταν έκλεισε το Λωβοκομείο της Χίου, του έστειλε ο Άγιος Άνθιμος (βλέπε 15 Φεβρουαρίου) τον Οσιότατο μοναχό Νικηφόρο, τυφλό και παράλυτο. Ο πατήρ Σωφρόνιος τον υπηρέτησε με όλη του την ψυχή και καρδιά και τον είχε πνευματικό πατέρα και οδηγό.

Ο αντίδικος, όμως, διάβολος φθόνησε την καλή πολιτεία του αγωνιστού Σωφρονίου και τον πολέμησε με σφοδρότητα και τον ταλαιπώρησε πολύ. Τον απάλλαξε διά παντός απ' αυτόν η Χάρις του Θεού και της Κυρίας Θεοτόκου.

Το 1975 μ.Χ., σε ηλικία σαραντατεσσάρων ετών, ο μοναχός Σωφρόνιος χειροτονήθηκε πρεσβύτερος και πήρε το όνομα Ευμένιος. Ο Όσιος Ευμένιος συνέχισε τη ζωή του στο Λοιμωδών ως Ιερέας, διακρίθηκε δε και ως άριστος πνευματικός.

Μετά την πτώση του κομμουνιστικού καθεστώτος στην Ρωσία, πήγε Προσκυνηματικό ταξίδι στη Μόσχα, στην Πετρούπολη και στο Κίεβο.

Με την επιστροφή από εκεί, άρχισαν τα άλλα μεγάλα προβλήματα υγείας: σάκχαρο, ανεπάρκεια νεφρών, προβλήματα οράσεως και τα πόδια του, που έλεγαν οι γιατροί να του τα κόψουν. Έμπαινε και έβγαινε συνεχώς σε νοσοκομεία.

Παρ' όλα αυτά, όμως, έκανε ακόμη μερικά ταξίδια και συνέχιζε τα ιερατικά του καθήκοντα εις το ακέραιον: Ιερές Ακολουθίες και ατελείωτες επισκέψεις σε σπίτια πνευματικών του παιδιών για αγιασμούς, ευχέλαια και εξορκισμούς.

Αυτό κράτησε πάνω από οκτώ-δέκα χρόνια, οπότε μπήκε για τελευταία φορά στο νοσοκομείο Ευαγγελισμός, όπου, στις 23 Μαΐου 1999 μ.Χ., απεδέμησε εις Κύριον σε ηλικία εξηνταοκτώ ετών.

Ακολουθούν κάποιες μαρτυρίες από τις τελευταίες εκείνες ώρες.

Στην ημέρα της εορτής τους....

Τον Όσιος Ευμένιο, κάλεσε ο Κύριός μας κοντά του στις 23 Μαΐου του έτους 1999 μ.Χ., ημέρα Κυριακή, στην μνήμη των Αγίων 318 Θεοφόρων Πατέρων, της εν Νικαία Α΄ Οικουμενικής Συνόδου, γύρω στις τέσσερεις το απόγευμα, ενώ βρισκόταν στο θεραπευτήριο Ευαγγελισμός.

Ας σημειωθεί, ότι ο Πατήρ Ευμένιος ανήκε στην Μητρόπολη Νικαίας και είναι άξιον θαυμασμού το ότι εφάνη ωσάν να ήλθαν οι Άγιοι προστάτες της μητροπολιτικής του περιφέρειας να παραλάβουν το εκλεκτό και υπερευλογημένο τέκνο τους, την ημέρα της εορτής τους.

Η εξόδιος Ακολουθία εψάλη εις τον Ιερό Ναό των Αγίων Αναργύρων, τον οποίο διακόνησε η αγιότητά του με περίσσια αυταπάρηση.

Ο ενταφιασμός του έγινε την επομένη ημέρα στην ιδιαιτέρα του πατρίδα, το χωριό Εθιά, του νομού Ηρακλείου.

Αποχαιρετισμός

«Δεν μπορώ να περιγράψω την θλίψη, που είχε στο πρόσωπό του, όταν για τελευταία φορά κλείδωνε την εκκλησία των Αγίων Αναργύρων, των γλυκύτατων και αγαπημένων του Αγίων, όπως συνήθιζε να λέει, και αποχαιρετούσε το άγιο κελλί του. Και τις τελευταίες ευχές για το Ίδρυμα: «Την ευχή μου να έχετε όλοι, την ευχή μου να έχετε όλοι», επαναλάμβανε, ενώ τον έπνιγε ένα βουβό κλάμα, καθώς περνούσαμε για τελευταία φορά τους δρόμους της αγαπημένης του Αθήνας.

Ευλογούσε συνέχεια και έλεγε: "Ωραία που είναι η Αθήνα! Ωραία Αθήνα, ευλογημένη Αθήνα! Τίποτε άλλο δεν υπάρχει πιο ωραίο από την Αθήνα". Ευλογούσε τους δρόμους, την Ομόνοια, την Αγορά, την Μητρόπολη, την Βουλή των Ελλήνων, τους πάντες και τα πάντα.

Ανεξίτηλα έχουν μείνει στην μνήμη μου τα λόγια, που είπε την Πέμπτη 29 Απριλίου του 1999 μ.Χ., τα μεσάνυχτα: "Σήμερα ήθελαν πάλι να μου κάνουν αιμοκάθαρση δύο ώρες. Με τρύπησαν επτά-οκτώ φορές. Με τρύπαγαν αυτές, με τρύπαγαν σαν τον Δεσπότη Χριστό. Μαρτύρησα, μαρτύρησα σαν τον Δεσπότη Χριστό. Γιατί το κάνουν αυτές αυτό"; "Γέροντα", του απαντώ, "δεν θα ήξεραν οι νοσοκόμες". "Θέλετε να αλλάξουμε γιατρούς και νοσοκομείο", του πρότεινα. "Μπά, δεν χρειάζεται", μου απαντάει. "Μου αρέσει πολύ ο Ευαγγελισμός....".».

Ο τελευταίος Εσπερινός

«Για τελευταία φορά ο Γέροντας εισήχθη στον Ευαγγελισμό στις 17 Δεκεμβρίου του 1997 μ.Χ. (εορτή του Αγίου Διονυσίου).

1η Μαΐου του 1999 μ.Χ. Δεν αισθάνεται καθόλου καλά.

2α Μαΐου. Τον θυμάμαι το βράδυ εκείνο της Κυριακής, με το ραδιοφωνάκι στα χέρια, να παρακολουθεί τον Εσπερινό του Αγίου Πέτρου, πολιούχου Άργους. Ήταν ο τελευταίος Εσπερινός, που άκουγε.

3η Μαΐου, 4η Μαΐου, ο Γέροντας χειροτέρευε. Από τους γιατρούς καμία βοήθεια. Έλεγε συνέχεια: "Ελάτε, πεθαίνω, πεθαίνω, πεθαίνω....".

5η Μαΐου έως 23η Μαΐου, πονούσε φοβερά όλες αυτές τις ημέρες.

Στις 23 Μαΐου του 1999 μ.Χ., την Κυριακή των Αγίων Θεοφόρων Πατέρων, στις 4:10 μ.μ., κοιμήθη».

Μετά την κοίμησή του επιτελεί πολλά και μεγάλα θαύματα, όπως το ομολογούν άνθρωποι που ευεργετήθηκαν. Ο βίος του υπήρξε αρετή και η αρετή βίος.

Η αγιοκατάταξη

Η διαδικασία για την αγιοκατάταξη του Οσίου και Θεοφόρου Πατρός Ευμενίου του νέου (Σαριδάκη), ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2021 μ.Χ., όταν η Ι. Επαρχιακή Σύνοδος της Εκκλησίας Κρήτης αποδέχθηκε το αίτημα του Μητροπολίτη Γορτύνης και Αρκαδίας Μακαρίου, για την εγγραφή στο Αγιολόγιο της Ορθοδόξου Εκκλησίας του Αρχιμανδρίτου Ευμενίου Σαριδάκη, με καταγωγή από την Εθιά και το προώθησε στο Οικουμενικό Πατριαρχείο για τις περαιτέρω Εκκλησιαστικές ενέργειες. Στις 14 Απριλίου 2022 μ.Χ. το Οικουμενικό Πατριαρχείο έκανε δεκτό το αίτημα:

«Συνήλθε σήμερα, 14ην τ.μ. Απριλίου 2022, η Άγια και Ίερά Σύνοδος εις τήν τακτικήν συνεδρίαν τοῦ μηνός Απριλίου, ὑπό τήν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, καθ' ἣν:

α) εἰσηγήσει τῆς Κανονικῆς Ἐπιτροπῆς, προέβη ὁμοφώνως εἰς τήν ἀναγραφὴν εἰς τό Ἀγιολόγιον τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Ὁσίου καί Θεοφόρου Πατρός ἡμῶν Εὐμενίου τοῦ νέου (Σαριδάκη),

β) έθεωρήθησαν ἅπαντα τά ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ἀναγεγραμμένα θέματα, ἐφ' ὧν καί ἐλήφθησαν αἱ προσήκουσαι ἀποφάσεις.

Ἐν τέλει, ἐπί ταῖς ἐγγιζούσαις ἀγίαις ἡμέραις τῶν Παθῶν καί τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἀντηλλάγησαν μεταξύ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καί τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Πριγκηποννήσων κ. Δημητρίου, ἐκ μέρους τῶν μελῶν τοῦ ἱεροῦ Σώματος, αἱ προσήκουσαι τῇ περιστάσει εὐχαί.

Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας

τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου».

Λειτουργικά κείμενα

Απολυτίκιον

Ἦχος πλ. α΄. Τὸν συνάναρχον Λόγον.

Παρακλήτορα θεῖον τῶν ἐν τοῖς κλύδωσι, τὸν ἀρωγὸν ἐν ἀνάγκαις καὶ ποδηγὸν ἀπλανῆ πρὸς εὐσέβειαν λαοῦ ἐγκωμιάσωμεν ὕμνοις, Εὐμένιον, παθῶν ὡς ὁμόζηλον Ἰώβ, πνευμάτων κακῶν διώκτην καὶ εὐμενέστατον πρέσβυν ἡμῶν πρὸς Κύριον τὸν εὐσπλαγχνον.

Κοντάκιον

Ἦχος πλ. δ΄. Τῇ Ὑπερμάχῳ.

Τὸν ἀνεξίκακον, ἡσύχιον, ἐχέφρονα, ἀπλοῦν τε πρᾶον, ταπεινὸν καὶ εὐσυμπάθητον, εὐλαβῆ ἱερομόναχον μελιρρύτοις ἀνυμνήσωμεν ὡδαῖς, ὡς ἀπλανέστατον κατευθύντορα πιστῶν πρὸς βίον κρείττονα, πόθῳ κράζοντες· Χαίροις, μάκαρ Εὐμένιε.

Μεγαλυνάριον

Χαίροις, ὁ ἐκλάμπας ἀρτιφανῶς ἀρωγῆ πρὸς πέλας, ἐν τοῖς πόνοις ὑπομονῆ, ἄκρα ταπεινώσει καὶ ἀρετῇ, ἐχέφρον Εὐμένιε, πατέρων νέων ὑπόδειγμα.

Ὁ Οἶκος

Ἄνθρωπος οὐρανόφρων καὶ ἰσαγγελος ὦφθης, Εὐμένιε, ἀρτίως ἐν κόσμῳ, Λοιμωδῶν Νόσων στῦλε λαμπρὲ τοῦ Νοσοκομείου καὶ πιστῶν ἄριστε ἰθύντορ πρὸς τελείωσιν· διὸ σοὶ ἐκβοῶμεν ταῦτα·

Χαῖρε, τῆς Κρήτης ὁ θεῖος γόνος·
χαῖρε, ἀγάπης ἀστράπτων λύχνος.

Χαῖρε, Νικηφόρου ἀγώνων ὁμόζηλε·
χαῖρε, φιλαρέτου βιώσεως πρόμαχε.

Χαῖρε, δένδρον ἀγλαόκαρπον θεοσδότων δωρεῶν·
χαῖρε, ῥόδον εὐωδέστατον συμπαθείας τῶν λεπρῶν.

Χαῖρε, τῶν Ἀθηναίων τὸν λαὸν ὁ εὐφράνας·
χαῖρε, τῶν χριστωνύμων τὴν πληθὺν ὁ στηρίξας.

Χαῖρε, ἡθῶν ἀμέμπτων κειμήλιον·
χαῖρε, σεπτὸν τῆς χάριτος ἔσοπτρον.

Χαῖρε, πιστῶν ἀπλανῆς ποδηγέτης·
χαῖρε, ἡμῶν πρὸς τὸν Κτίστην μεσίτης·

Χαίροις, μάκαρ Εὐμένιε.

Κάθισμα

Ἦχος α΄. Τὸν τάφον σου, Σωτήρ.

Μετὰ τὴν α΄ Στιχολογίαν

Ὡς ἄστρον νεαυγὲς ἐν Ἀθήναις ἐκλάμπας ἐλάμπρυνας βολαῖς, πάτερ, νουθεσιῶν σου καὶ σοῦ παραδείγματος ἀστραπαῖς, χαριτόβρυτε, τοὺς προστρέχοντας σῆ θεία ποδηγεσία καὶ χρηστότητι σῶν τρόπων, πνευματοφόρε, τρισμάκαρ Εὐμένιε.

Ἄτερον Κάθισμα

Ἦχος δ΄. Ταχὺ προκατάλαβε.

Μετὰ τὴν β΄. Στιχολογίαν

Τῆς Κρήτης ἐκβλάστημα καὶ μοναστὰ ἱερὲ Νικήτα τοῦ μάρτυρος τῆς σπηλαιώδους Μονῆς, Θεόφρον Εὐμένιε, ἔλαμψας ἰωβείου ὥσπερ πάμφωτος στῦλος ὑπομονῆς καὶ βέλη πλάνου πεπυρωμένα συνέτριψας τῇ σῆ ἄγωγῇ καὶ ταπεινότητι.

Ἄτερον Κάθισμα

Ἦχος γ΄. Τὴν ὠραιότητα τῆς παρθενίας σου.

Μετὰ τὸν Πολυέλεον.

Ἐξευμενίζοντα ἡμῖν τὸν Κύριον αὐτοῦ δεήσεσι λαμπρῶς ὑμνήσωμεν Νοσοκομείου Λοιμωδῶν ὡς Νόσων, τοῦ ἐν Ἀθήναις, οἰκιστὴν καὶ ἔφορον καὶ πιστῶν ἀντιλήπτορα τρυχομένων πάντοτε ἐν τοῦ βίου τοῖς κλύδωσι βοῶντες ἐν ψυχῆς κατανύξει· Χαίροις, Εὐμένιε τρισμάκαρ.

Ἄτερον Κάθισμα

Ἦχος γ΄. Θείας πίστεως.

Τὸν κενώσαντα ἐν τῇ ἀγάπῃ πρὸς τοὺς κάμνοντας καὶ τρυχομένους ἑαυτὸν ὡς τῆς ἀγάπης ἐπόμενον τοῦ ἑαυτὸν ἐπὶ Ξύλου κενώσαντα Λόγου Θεοῦ, εὐφημήσωμεν κράζοντες· Πάτερ ὄσιε, Χριστὸν ἀκλινῶς, Εὐμένιε, δυσώπει πέμψαι πᾶσι θεῖον ἔλεος.

Αγιογραφίες / Φωτογραφίες

Ὅσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος
(Σαριδάκης)

Ὅσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος
(Σαριδάκης)

Ὅσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος
(Σαριδάκης)

Ὅσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος
(Σαριδάκης)

Ὅσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος
(Σαριδάκης)

Ὅσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος
(Σαριδάκης)

Ὅσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος
(Σαριδάκης)

Ὅσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος
(Σαριδάκης)

Ὅσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος
(Σαριδάκης)

Ο Όσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος (Σαριδάκης) ως παιδί

Όσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος (Σαριδάκης)

Όσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος (Σαριδάκης)

Όσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος (Σαριδάκης)

Όσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος (Σαριδάκης)

Όσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος (Σαριδάκης)

Όσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος (Σαριδάκης)

Όσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος (Σαριδάκης)

Όσιος Ευμένιος ο νέος ο Θεοφόρος (Σαριδάκης)

Ο Όσιος Ευμένιος (Σαριδάκης) με τον μητροπολίτη Μόρφου Νεόφυτο τότε ως διάκονο στη Ρωσία

Ο Όσιος Ευμένιος (Σαριδάκης) με τον μητροπολίτη Μόρφου Νεόφυτο τότε ως διάκονο στη Ρωσία

Ο τάφος του Οσίου Ευμένιου του νέου του Θεοφόρου (Σαριδάκης)

Ο τάφος του Οσίου Ευμένιου του νέου του Θεοφόρου (Σαριδάκης)

Οπτικοακουστικό Υλικό

Ο Μητροπολίτης Μόρφου
Νεόφυτος μιλά για τόν άγιο Γέροντα
Ευμένιο (Αύγουστος 2020)

Γέρων Ευμένιος: "Ένα μνημόσυνο
πού μεταβλήθηκε σε πανήγυρι
(23.5.2020)

Ο άσιος Άνθιμος της Χίου, ο άσιος
Νικηφόρος ο Λεπρός και ο Γέροντας
Ευμένιος ο Λεπρός

Σχετικά κείμενα

- [Χαιρετισμοί στον Όσιο και Θεοφόρο Πατέρα ημών Ευμένιο Σαριδάκη](#)
- [ΚΑΝΩΝ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΝ ΟΣΙΟΙΣ ΠΑΤΕΡΑ ΗΜΩΝ ΕΥΜΕΝΙΟΝ ΤΟΝ ΚΡΗΤΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΚΛΑΜΨΑΝΤΑ](#)
- [ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΕΥΜΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΤΟΥ ΚΡΗΤΟΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΚΛΑΜΨΑΝΤΟΣ](#)

Σχετικές συνδέσεις

- [Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός](#)
- [Όσιος Άνθιμος ο Βαγιάνος ο εν Χίω](#)

Παραπομπές

- [Πεμπτουσία | ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑ](#)
- [Οικουμενικόν Πατριαρχείον](#)
- [Πρώτο Θέμα - ειδήσεις από την Ελλάδα και όλο τον κόσμο](#)
- [Romfea.gr | Όλη η Ορθοδοξία με ένα κλικ](#)